

SKOGER HISTORIELAG

Lystovindersmykke

Juleminner fra Andorsrud, akvarell av Kaj Fjell

HISTORIELAGSNYTT

NR.2/95 14.ÅRGANG.

Forsiden : Akvarell av Kaj Fjeld.

INNHold:

STIFTELSEN KONNERUDVERKET. Av Nils Otto Larsen	SIDE 3 - 4
ADVENTSTID OG JULEBAD. av Lillemor Borge.	SIDE 5 - 6 ~ 7
PÅ VEI UT FRA SKOGER. av Einar Juel	SIDE 8
VESTBYGDA I SKOGER. av Hans Skjeldrum.	SIDE 9 - 10 - 11
MILJØET SOM FORSVANT. av Odd Steen.	SIDE 12 - 13
JULEBUTIKKEN	SIDE 13
SKIOLDHYTTA 60 ÅR. av Olaf Rustand.	SIDE 14 - 15
PRO MEMORIA	SIDE 16

Redaksjonskomiteen består av :

Jens H. Brekke, Odd Steen, Hans Halden og Bjørn Eriksen.

Vi ønsker alle bladets lesere god jul!

STIFTELSEN KONNERUDVERKET.

AV NILS OTTO LARSEN

Ved stiftelsen av Skoger Historielag 29. april 1975 ble det bl.a. opprettet et "Grubeutvalg", som fikk som mandat å "finne frem historien til Konnerud-gruvene". De ærede herrer som ble dette til del var Odd Marheim, Normann Solberg og Harry Vesthaug.

Lite visste eller ante vel disse hvilke dimensjoner prosjektet "Grubeutvalget" etterhvert skulle få. Undertegnede kom med i utvalget i 1977 og ble formann i samme år. Årsaken var interesse for spesielt historien til gruvene, og historie ble det. Dokumenter, karter og gjenstander ble samlet inn og vi fikk etterhvert et godt bilde av den historie som var ved gruvene. Det ble i de første årene foretatt en god del turer/befaringer hvor det meste av den industri og dertil hørende ble registrert. Ved en av befaringene nede i "Kontaktstollen" i 1979 hvor bl.a. tidligere bergmester Rolf Myhra var med ble det spøkefullt sagt at det skulle vært svært så interessant om vogner og tog igjen kunne rulle i stollen og på sporbanen i Vaskeriveien samtidig som et museum kunne bli bygget opp rundt det gamle Vaskeriet.

Museumstanken fikk etterhvert utvikle seg og forskjellig utstyr ble samlet inn. Heldigvis hadde vi i Grubeutvalget med oss grunneieren til det meste av gruveområdet, nemlig Toll Tollum. Dette var selv sagt til god hjelp.

I 1984 ble det søkt om byggetillatelse til lokomotiv og vognhall samt stollhus, og bygging av disse 2 bygningene ble avsluttet i 1985. Vi hadde da et sted å være både m.h.t. oppholdsrom og lager/verksted. Samtidig fikk vi leiet et lagerhus langs Verkens-elva (Kafoss) av Toll Tollum.

Det første praktiske arbeide som ble gjort ved gruvene var sikring av stoller (tunneler) i 1979. Vi fikk midler av Drammen Kommune og gjorde arbeidet med gjenmuring og innsetting

av ståldører på dugnad. Sikringsgjerdet rundt de store sjaktene på toppen av Konnerudkollen ble satt opp av kommunen i samarbeide med Bergmesteren. Årsaken til dette var den tragiske ulykken på Kongsberg hvor en skiløper falt ned i en sjakt.

Prosjektet med oppbygging av museum ble etterhvert meget tyngende og krevende både økonomisk og arbeidsmessig. På den økonomiske siden var det store investeringer som skulle til og Drammen Kommune har vært den største bidragsyder. Deretter kommer Lydia og Harald Lyches minnefond, banken, forsikring m.fl. samt eget dugnadsarbeide andre steder for å skaffe midler. I dugnadsgjengen har det kommet og gått mange personer opp gjennom årene. Et så krevende og langsiktig prosjekt er ikke for alle lett å finne seg tilrette i, da ferdigstillelse ligger langt frem i tid.

Diskusjon om opprettelse av en stiftelse for gruveaktiviteten hadde pågått i styret i Skoger Historielag over en lengre periode. På årsmøte den 28. april 1991 ble stiftelsen Konnerudverket opprettet. Grubeutvalget gikk inn som Konnerudverkets Venner og skulle fortsatt forestå dugnadsarbeide. Stiftelsen, bestående av et styre på 6 medlemmer, sto som formell eier av de gjenstander, bygninger, lastebiler etc. som var samlet inn, kjøpt/bygget i regi av Grubeutvalget. Omtrent samtidig overtok Stiftelsen eiendommen Christinelund (Gml. Skallstad Landhandel) i gave fra Drammen Kommune. Siste år fikk vi ordnet med leieavtale på eiendommen "Bygningen" i Grubegata med tanke på overtagelse. "Bygningen" var det gamle kontoret til "Det Jarlsbergske Sølvhaltige Blye- og

Kobberværk" på 1750 tallet.

Ved hjelp av midler fra Fylkeskonservator/Riksantikvar har vi fått skiftet tak på hovedhusene på begge eiendommene. Taket på låven på Skalstad er skiftet og vi arbeider nå med taket/hele bygget når det gjelder låven på "Bygningen".

Når det gjelder museumsanlegget med "Vaskeriet" så begynner dette å ta form. To nye bygg er nå under oppførelse og flere kommer når økonomien tilsier dette. Sikringsarbeidene i "Kontaktstollen" er ferdig, et arbeide som ialt har kostet over kr. 600.000,-

Etterhvert som ideene ble satt på papiret m.h.t. museumsanlegget ble det klart at reguleringsplan for området måtte utarbeides. Grunnlaget for denne planen var en prosjektgruppe som ble utarbeidet fra de oppgaver som vi fremtidig står overfor. Reguleringsplanen har gått igjennom 1. gangs behandling og vi avventer nå stadfestelse av planer.

Økonomien i prosjektet har hele tiden vært meget vanskelig p.g.a. de store investeringer som har vært og vil bli foretatt. Inntektssiden har som før nevnt vært basert på tilskudd. I november 94 foretok vi den første uoffisielle åpning av gruvene og utover i 95 har vi hatt åpent endel søndager med forholdsvis bra besøk.

Høsten 94 ble rent økonomisk et mareritt og vi holdt på, som våre forgjengere, å gå konkurs. Hadde det vært opp til en enkelt av våre samtalepartnere så hadde dette skjedd. Takket være den gode kontakt vi har med vår bankforbindelse, DrammensBanken klarte vi å ri stormen av. Langstidsbudsjett frem til år 2000 er utarbeidet og i skrivende stund har vi klart stort sette å ligge på budsjett.

Det er mange elementer i dette prosjektet som ikke lar seg beskrive i denne artikkelen, men noen tørre tall skal nevnes.

- * Dugnadsinnsats (Grubeutvalget + Konnerudværkets Venner), ca. 40.000 timer.
- * Kapitalinnsats ca. 2.000.000,- som har gått til investeringer og driftsutgifter.

Det skal også nevnes at vi de siste år har hatt personer ansatt i sysselsettingstiltak, personer i andre sammenheng fra Arbeidskontoret samt personer både på dagtid og dugnad fra Kriminalomsorg i frihet.

Tanken bak prosjektet er å bygge opp et museum primært for Konnerudgruvene. Ved siden av dette bygges også opp en avdeling som vil inneholde grubeutstyr generelt som vi har samlet inn fra andre norske gruver.

Denne artikkel er et meget kort resyme over vår virksomhet (bedrift) og undertegnede vil avslutte med følgende: Vi har nå kommet så langt i prosjektet at vi kan si "Våren 1996 åpner vi offisielt vårt museum".

Konnerudværket i Baklia 1995

ADVENTSTID OG JULEBAD.

AV LILLEMOR BORGE

ILLUSTRASJON PÅ FORSIDEN AV KAJ FJELD

Det er bare 90 år siden Norge ble et sjølstyrt land. Historisk sett er det en svært kort tid, men for den som sitter og skal erindre episoden fra tiden før første verdenskrig virker tiden både lang og fjern. Avstanden øker nok også fordi teknologien har snudd opp ned på det som engang var. Vi trenger ikke erindre så mye nå, datamaskinen sitter inne med alle opplysninger det er verd å vite. Vi begriper at data er tidens kommunikasjonsmiddel.

Det var på slutten av 1800-tallet Asbjørnsen og Moe tok seg tid til å reise land og strand rundt og prate med folk. Gamle sagn og legender som i generasjoner hadde levd på folkemunne, skulle skrives ned. Resultatet ble "Asbjørnsen og Moe's folkeeventyr". Tusser og troll ble fratatt muligheten til å utvikle seg videre gjennom fantasien. Th. Kittilsens tegninger i bokverket hadde synliggjort trollpakket. Mystikken forsvant, da hadde trollet fått 3 hoder og sprakk i solrenninga. Ulven hadde spist opp bestemora, og Espen Askeladd markerte at det er lurt å ta vare på de små ting her i verden. ----- Nå var det igrunn bare spøkelsene igjen som kunne skape grøss, og sjølsagt spøkte det på gamle Andorsrud da jeg vokste opp der. Gamlemor fra for lenge siden fikk aldri fred. Hvileløs vandret hun omkring på gården, søkende etter sin utro ektefelle gjennom et turbulent, langt ekteskap. Saken ble ikke bedre ved at mannen endte sine dager i et fall ned trappen, og at hans digre mage sprakk i fallet. Fettet som rant ut trakk inn i det hvitskurte gulvet og lot seg aldri skure bort. I mørke kvelder var det alltid nifst å måtte passere flekken som var godt synlig ved første trappetrinn. På vår vei til soverommet i annen etasje gikk mor bak oss 3 ungene med parafinlykta. Hun svingte med lykta så alle skulle få et lysglimt i bekmørket. Eldstemann kunne være langt opp i trappen da "minsten" fremdeles sto på fett-

flekken. Det flakkende lyset lagde skygger og bevegelse i alle kroker, overjordiske og underjordiske vesener skjulte seg bak loftdøra vi måtte forbi. Grobunn for tro og overtro ble lagt, det fantes nok noe mellom himmel og jord som var uforklarlig. Virkeligheten kunne være mye verre enn gjenferd og skrømt. Vi møtte den i adventstiden, ukene før jul som var forberedelsen til et komme. Det var nettopp da grisen måtte bøte med livet. Tidlig morgen ble det fyrte opp under bryggerpanna i bryggerhuset. Kokende skållevann måtte stå klart da slakter'n kom i grålysningen. Vi ungene måtte oppholde oss på soverommet til avlivingen var over. Det var igrunn unødvendig, for grisehylet nådde oss der vi satt og lyttet. Et evig langt, infernalsk skrik flærret stillheten. Da det endelig tok slutt var verden blitt en annen. Og da vi kom ut og fikk se slaktekona stå og røre med tvaren i en bøtte blod, ble det klart at et brottsverk hadde skjedd.

Grisen vår kunne bare skimtes på slaktebenken foran bryggerhusdøra. Skåldingen var i full gang og vandampen sto som en tett sky omkring opptrinnet i vinterkulda. Det var best å holde seg langt vekk, heller følge blodsporene i den hvite snøen, til fjøset og grisebingen. Det er ikke bare små menneskekryp som oppsøker stedet som knyttes til sorgen over noe som gikk tapt. --- En tom grisebinge var bedre enn ingenting. Dessuten hadde mor sagt at det snart kom en splitter ny liten grisunge i bingen. Ingen tenkte akkurat da på at dens skjebne var å ende på slaktebenken. Den tomme, triste bingen utløste lengsel etter liv og nærhet, best å rusle inn på kjøkkenet til mor. Heldigvis var hun også lei seg. Det ble liksom litt tryggere når

mor viste forståelse og medfølelse, og ikke på noen måte hadde deltatt i udåden.

Det ble vanskeligere siden, helt mot slutten av adventstiden. Da var hun sjølve pådriver'n i et annet årlig brottsverk; Julebadingen av vår faste legdekall, Steinar Bjørnebakken. Han bodde i drenge-stua sammen med katta. Steinar var en liten, litt eldre kar med rødt hår og skjegg. Han hadde bare ett øye, det andre hadde verket bort etter en betennelse han pådro seg da han som liten lå ved en veggsprekk i den vesle stua i Bjørnebakken. At han var analfabet var ingen merkverdighet på den tiden, det merkelige med Steinar var at han, som betydelig tilbakestående, hadde tilegnet seg så mange ferdigheter og intuisjon. Uten å forstå klokka fikk hestene stell til rett tid og han møtte presis til alle måltider. Han var høflig, sa alltid "De frue" til min mor, og han gjorde alt for å tekkes hele familien. Han kunne være barnevakt, en storartet sådan. Da sang han svenske dramatiske kjærlighetsviser for oss. Unionsoppløsningen lå bare noen år bak oss, og svenskevisene holdt seg levende på grasrota lenge. Foruten å være stallkar, var han vår trofaste vedhugger og vedbærer. Jevnt og trutt sto han bøyd over huggestabben. En gang gikk det riktig ille. Vi hadde en sauebukk på gården som ikke var helt til å stole på. En dag Steinar sto der bøyd, ble nok buksebaken litt for fristende for bukken. Den tok sats og Steinar fikk seg en alvorlig trøkk i akterspeilet, og havnet flere meter opp i vedhaugen. Skulder'n ble aldri mer slik den hadde vært. Hvor det ble av bukken fikk vi aldri vite, den ble bare plutselig borte. ---

Det er mange historier om Steinar, men jeg må tilbake til dagen det enda engang skulle fyres opp under bryggepanna. Ikke skåldevann denne gangen, men nesten. --- Nå var mor

sjefen i det som skulle bli årets torturdag for snille Steinar. Kroppsvask var noe de fleste legdekaller slapp unna, rene klær fikk greie seg. Men vår legdekall ble puttet opp i en treholk, som var akkurat passe stor til Steinar i skredderstilling, og høy nok til at bare hode stakk opp av grønnsåpevannet. Skjegget lå sikkert og fløt i vannskorpa. Far var bademester, og mor gikk tilhånde. Ikke vet jeg hvor mye håndkraft det måtte til for å få stakkar'n opp i stampen, protestene var i allfall store helt fra morgengry. Han tryglet og ba om å få slippe, men mor var ikke til å rikke. Vi ungene ble skremt av hennes ubarmhjertighet og prat om skabb og lus som kunne spre seg over hele gården. Et årlig bad måtte han tåle hvis han skulle sitte tilbords med oss på julekvelden, mente hun.

Det var bare den ene gangen i året Steinar fikk være med i bestestua. Og han gledet seg som andre barn til juletre og pakker. Trusselen om å bli utestengt veiet tungt. Han satt på kjøkkenet med valgets kval, tenkte seg godt om før han endelig besluttet å gi avkall på julekvelden. Og da var det ikke no annet å gjøre enn å bruke makt. Mor og far tok ham mellom seg og bar ham over gårdsplassen og inn i bryggerhuset. Hva som videre skjedde vet ikke jeg. Men vår medfølelse med Steinar var på høyde med grisens på slaktedagen. Nesten verre fordi vi ikke hadde mor å trøste oss til nå, tvert i mot, denne gangen var det nettopp hun som hadde skylda for udåden. --- For da Steinar endelig kom tilbake for å få den lovede kaffetåren og kvartrullen med skråtobakk, var han en knekket mann. Alt håret og det lubne fine skjegget var borte. Et lite hvitt ansikt var alt som var igjen. Den gule hinnen som

dekket det utverkede øyet ble et blikkfang nå; før hadde vi knapt registrert det midt opp i alt hår og skjegg. Han hadde mistet hele sin identitet, det var skremmende at det gikk an å ødelegge hele Steinar, helt unødvendig også for den sak skyld.

Han snakket ikke til oss mens kaffen ble tømt på skåla. Det var vanlig med kaffe på skåla den gang, og praktisk når kaffen var glohet. Den eneste trøsta for oss ungene nå var at Steinar var sikret adgang til å være sammen med oss i bestestua julekvelden. Vi ville jo helst at han skulle sett ut som folk og vært som han var før. Vi hadde sett grisebusta som lå på bakken etter skåldingen, og den blanke nakne skrotten som hang etter bakbeina i vedskjulet. Brutalt nok det, så det lettet litt da vi fikk vite at Steinar slett ikke hadde blitt skåldet, bare klipt og barbert. Likevel var han en fremmed nå, og passet liksom ikke inn i familien.

Dette kommer tydelig frem i en akvarell jeg har hengende på veggen. Min bror malte den i 1986, og var en mimrepresang den julen. Det er alltid godt å ha noen å mimre sammen med, og som satt med de samme følelser fra julekvelden for lenge verden siden.

Motivet i dette bildet forteller alt. Bak en åpen dør står juletreet i all sin prakt og hadde vært skjult bak lås og slå til dette øyeblikk. I åpningen står det 3 små barn, lyset fra treet kaster skygger av dem innover gulvet bak. Mor står og retter på et lys og kan bare skimtes, hun nesten smelter sammen med treet.

Levende lys måtte nøye overvåkes, brannfaren var der hele tiden, men med mor plassert midt opp i glitter og norske flagg, blir alle farer borte. Far står med fela og spiller "Glade Jul", mens bikkja "Bobsi" sover uanfektet ved den store etasje-ovnen. Alt er malt i en blåtone,

bare Steinar skiller seg ut. Han er tegnet i et større format enn oss andre, og står beskjedent tilbaketrukket i kritthvit dress. Han våger ikke stå med fronten mot åpenbaringen av det strålende juletreet. Det er liksom grense for hva en legdekall kan tillate seg. Sidelengs, og med armene hengende, får det greie seg med et sideblikk. ---

Julekveldene med Steinar ligger fast i minne, og akvarellen kan kanskje gi etterslekta et lite innsyn i legdekallens både nære og fjerne tilhørighet til familien der de var plassert.

Ikke visste vi ungene at Steinar var hos oss på nåde, derfor var det en brutal opplevelse at det plutselig ikke var plass til ham på Andorsrud lenger. Gården ble solgt til Selvik Bruk i 1916, og ble senter for administrasjonen. Gedigne byggverk reiste seg over de gamle husene, og bryggerhuset med Steinars domene ligger gjemt inne i kontorbygningen et sted. Med god hjelp av forstmester Juel fant jeg frem til drengestua for et par år siden. Husrom gir ikke alltid hjerterom, i allfall ble det ikke kalkulert med et lite krypinn for en legdekall. Tvangsflytting var eneste utvei nå, og sammen med katta fikk han være på Ulverud, en liten eiendom som lå i veikanten der Konnerud idrettsplass ligger nå. På alle våre turer til Drammen fikk hesten en stopp ved Ulverud.

Steinar døde der i 1924, og var nok et av de siste offer for den tids eldreomsorg. Mulig er også jeg en av de siste som har opplevd å vokse opp med en legdekall som bestevann, noe som har vært til stor nytte gjennom livet.

PÅ VEI UT AV SKOGER.

AV EINAR JUEL

Denne lille historien om livet etter utflyttingen fra landet til tettsteder hvor man har behold levemåten har nok en århundrelang tradisjon. Som man ser er det egentlig en gradvis prosess som foregår. Kilden er familien Juels slektsbok utgitt 1937 av min farfars yngste bror; Einar Juel. Hans far - Iver Albert Juel - var født og oppvokst på Eik og familien som var stor 10 barn hvorav et døde tidlig - hadde bodd i Havnegaten 8 på Tangen siden 1848. Huset i første halvdel av 1800-tallet kaldt Feghtgården ble bygget 1806 av EJ's farmorsfar Jacob Feght og ble revet for et titalls år siden. Gården Lolland som nevnes ble skilt ut fra Eik og er blitt oppkaldt etter familiens opprinnelige hjemsted - Lolland i Danmark. Einar Juel ble født på Tangen 1866 og døde i 1942 i Vestre Aker (nå Oslo) av et hjerne-slag. Tidsrommet Einar Juel forteller om er fra sin barndom frem til 1881 da hans far kjøpte Fjellheim på Bragernes. Historien gjengis her med den opprinnelige rettskrivning:

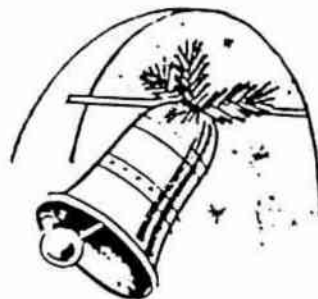
"Huset på Tangen var en stor tre-bygning med 11 værelser foruten kjøkken, fatebur, pikeværelse og jomfruens værelse med vaskerum og rulle i kjelleren. I sidebygningen var der et baderum, drengestue, bryggerhus, stall til 3 hester og fjøs til 3 kyr, vognremisse, vedskjul, pakkbod samt 2 kontorer, hvorav et med ildfast hvelv. Da disse kontorer lå til skyggesiden og var rå og fuktige, bygget min far en ny kontor-bygning på den annen side av gaten med to soverom i annen etasje. Bakenfor huset lå haven med drivhus. På en tomt på den annen side av gaten var der et ishus til den private husholdning, det blev også benyttet til oppbevaring av mat. Dessuten var det på tomten oplagskur for bjerkeved, som aldri blev benyttet til oppvarming forinnen den var lagret 2 å 3 år.

Vann fikk vi fra en brønn i Kobber-vikdalen nedenfor Ulvekule mellem Askebakken og Dyrabakken. Det lededes

i trerør ned til gårdsplassen, hvor der var anbragt et stort postkar, hvorfra vannet blev båret inn på kjøkkenet i en stor så. Efter bestefar Juels død (lensmann Anders Juel) i 1852 hadde min far i 1854 overtatt gården Lolland i Skoger eller Skauer, som det het i min barn-dom. Avlingen herfra ble opforet på våre hester og kyr i byen, mens gjødselen kjørt til tilbake til eiendommen på vinterføre.

Det var en stor husholdning med foreldre, 9 barn, husholderske, stuepike, barnepike og kokke, som også hadde kreaturstellet, samt gårdsgutt. Brødet ble stekt i bryggerhusets bakerovn og flat-brød på takke i skorstenen og blev i store stabler opbevart på matboden.

Om høsten slaktedes ett å to nøt samt en gris. Slaktetiden var for oss barn en festens tid, da megen god mat blev tillaget, men det som smakte best av slaktematen var visstnok blodpølsene med rosiner. Jeg erindrer en gang vi målte hvad enhver hadde fortært av blodpølse. Broder Alfthan vant prisen. Han hadde spist 1 alen pølse (60 cm.). Mange av de adspredelser og fornøielser som nutidens ungdom har, fantes ikke i min tid. Men så levedes der et mer intenst familieliv. Om vinteraftenene samledes gjerne familien i dagligstuen, hvor vår mor leste høit for oss under petroleumlampen, der senere blev avløst av gass-belysning".

VESTBYGDA I SKOGER.

AV HANS SKJELDRUM.

Skolen på Flåten i Vestbygda var den første faste skolen i Skoger, og kom igang i 1851. Samtidig ble det leid klasseværelse i den østre delen av bygda, som en form for fast skole inntil skolen på Eikhaugen ble bygd. Før den tid var det omgangsskole.

På Flåten var det bare et klasserom og i 1890 eller litt før hadde elevtallet øket så mye at det var behov for mer plass og en ny inndeling av skolen.

Storstua på Jordbræk, ble leid og småskolen, de 3 første årstrinn holdt til der. Ny lærerinne var ansatt.

Noe etter århundreskiftet flyttet småskolen til Skallestad, og hadde klasseværelse der. I 1930 åra meldte behovet for en ny skole i Vestbygda seg. Ny skole ble oppført på tomt av Jordbrekk, nordre. Den nye skolen som kom i bruk i 1935 skulle hete Vestbygda Skole, og fikk en mer sentral plass i kretsen etter at endel av kretsen hadde blitt overført til Ingvaldsåsen omkring århundreskiftet.

Foruten Andorsrudkroken omfattet kretsen Jordbrekkskogen og Skallestadskogen. Grensen mot Konnerud gikk i Svensedammen (djupålen) til der Skillebekk kommer inn i dammen, og fulgte bekken som er ved siden av lysløypa under den nye brua i Konnerudgata.

Grensen gikk videre til Gråstein, som var et felles delemærke mellom de 3 sogn i tidligere Skoger kommune, hovedsognet Skoger og annékssognene Konnerud og Strømsgodset. Fra Svensedammen fulgte grensen mellom Skoger og Konnerud Verkenselva ut til Holland, der hvor Svarterudbekken kommer inn i elva, og fulgte så bekken til grensen mot eiendommen Halden i Skoger. Grensen fulgte så den gamle bygdeveien fra Holland og opp til Haugen og Svendsrud, som tilhørte Konnerud.

Grensen gikk videre i retning av Steglevann.

Årsaken til at bare en smal stripe på vestsiden av elva til og med Holland ble tilhørende Konnerud Sogn når de kommunale grensene ble fastsatt var ganske sikkert eier- og eiendomsforhold etter gruvedriften på Konnerud. Sagbakken lå til og med som en øy ut i Skoger Sogn.

Grunnarealene på øst-siden av Verkenselva fra Svingen og opp til Svensedammen og videre til Skillebekk og Gråstein tilhørte i gammel tid Jordbrekk og Skallestad.

Tomter og parseller som er fra-skilt Skjeldrum har gnr. 63, og fra Jordbrekk og Skallestad henholdsvis gnr. 64 og 65.

Det laveste gårdsnr. på Konnerud var 70., mens Svarterud har gårdsnr. 76. Sagbakken og Holland som tilhørte Konnerud har henholdsvis 79/1 og 79/2.

Den gamle sognegrensen var ikke enkel, og en måtte være lokal-kjent for å kjenne til den.

I Skoger-boka av 1930 er det på et par av de første sidene et kart av Skoger som inneholder grensene mellom de tre sogn. Sognegrensene ble opphevet i 1945 og for så vidt så eksisterer vel ikke de gamle grensene lenger.

Nå som det hele tilhører Drammen kommune er det selvsagt mindre behov for grenser. Grensene for skolekretsene er så vidt jeg har sett opphevet. Det er jo noe som heter Bydelsutvalg, og det bør vel kjenne sitt virkeområde.

I dag er det en alminnelig oppfatning at store deler av Vestbygda tilhører Konnerud. Vestbygda skole har vært nevnt som

ELEVENE VED FLÅTEN SKOLE I SKOGER FRA 1924

1. rekke f.v.: Signar Johnsen, Alf Amundsen, Kåre Halden, Ole Hedalen, Andreas Åserud, Jørgen Borge, Karsten Johnsen, Erling Amundsen og Hans Skjeldrum.
2. rekke f.v.: Edith Halvorsen, Bergljot Beheim, Gjertrud Beheim, Ingrid Amundsen, Tora Henjum, Signe Amundsen, Tora Bøe, Betzy Fjeld, Helene Skjeldrum, Aslaug Lunda, Aslaug Borge og Magnhild Eriksen.
3. rekke f.v.: Helga Bråthen, Ragnhild Horgen, Kirsten Amundsen, ukjent, Alise Solbakken, Harald Lundebø, Kristian Bøe, Harald Amundsen, Martin Johnsen og John Åsstuen.
4. rekke f.v.: Mathea Haveråen, Borghild Henjum, Dagny Stubberud, Ingrid Gustavsen, Ingrid Engen, Jørgen Skjeldrum, Arvid Hagen, Johan Haveråen, Karl Solbakken og Harald Bøe.
5. rekke f.v.: Gudrun Syversen, Ingebjørg Hagen, Ingrid Horgen, Margit Stubberud, Olaf Gustavsen, Thorbjørn Berg, John Åserud, Harald Engelkor og Kåre Larsen.

Til venstre, lærer Broder Jordbræk, til høyre lærerinne Helga Løse.

Bilde er tatt ved hovedinngangen på Skallestad i Skoger, hvor 1. og 2. klasse hadde klasseværelse.

MILJØET SOM FORSVANT.

AV ODD STEEN.

Som så mange andre steder har også vår bygd fått merke utslettelse av et tidligere trivelig og tett stasjons- og forretningsmiljø.

Vei- og jernbaneutvidelsen gjennom Skoger utgjør avslutningen på en langvarig prosess der miljø rundt stasjon og forretningsvirksomhet hører historien til.

2 kjente personer i bygda føler dette som en særdeles stor tragedie. Thordis og Martin Grimsrud har gjennom nesten hele dette århundre fulgt utviklingen på nært hold og føler seg i dag isolert fra det som engang var tettstedet SKOGER. Martin og Thordis kom begge flyttende til Meieribakken i konfirmasjonsalderen og ble nærmeste naboer. Thordis har nylig passert 90 år og Martin vil på nyåret oppnå den samme alder.

Thordis og Martin, 90 år, minnes gamle dager

Bladets redaksjon har avlagt ekteparet Grimsrud et besøk for å høre litt om begynnelsen på deres landhandlervirksomhet og tanker om den trivelige tid da tettstedet SKOGER var på sitt beste.

Forløperen for det vi forbinder med GRIMSRUDBUTIKKEN begynte tversover veien, i hovedbygningen på gården Søndre Unnelsrud, der all bebyggelse nå er planlagt revet i forbindelse med E-18 utbyggingen.

Det var veivokter Trond Moe som begynte landhandlervirksomheten like etter århundreskiftet. Datteren Therese Moe overtok og drev butikken med Marta Løkka som ekspeditrise. Den eldre generasjon i dag forbinder Marta Løkka med småbruket Løkka i Andorsrud.

I en periode fra 1914 til 1923 var butikkvirksomheten på Nedre Unnelsrud nedlagt og fortsatte i A.C. Grimsruds nyoppførte villa i Meieribakken, der Grimsrud tidligere hadde et sagbruk. Eiendommen eies idag av Øivind Mogensen. Therese Moe var fortsatt den butikkansvarlige inntil hun etter en tid flyttet høyere opp i Meieribakken til den gård som vår generasjon husker som Tuft Landhandel.

I 1923 gjenopptok Martins far Anders Grimsrud butikkvirksomheten på gården Søndre Unnelsrud, denne gang i sidebygningen på gården, men overlot ansvaret året etter til Martin som etter 7 års virksomhet i sidebygningen flyttet inn i nyoppført forretningsgård i 1930 der han har bodd med sin Thordis i 65 år.

Martin forteller om travle dager med hele Nordre Sande og store deler av Skoger som kundeområde med arbeidsdag fra 7 om morgenen til 9-10 om kvelden og regnskap om helgene. Handling "på krita" var vanlig, men Martin forteller rørende eksempler på folks ærlighet og flere lettet sin samvittighet ved i ettertid å komme og gjøre opp for seg.

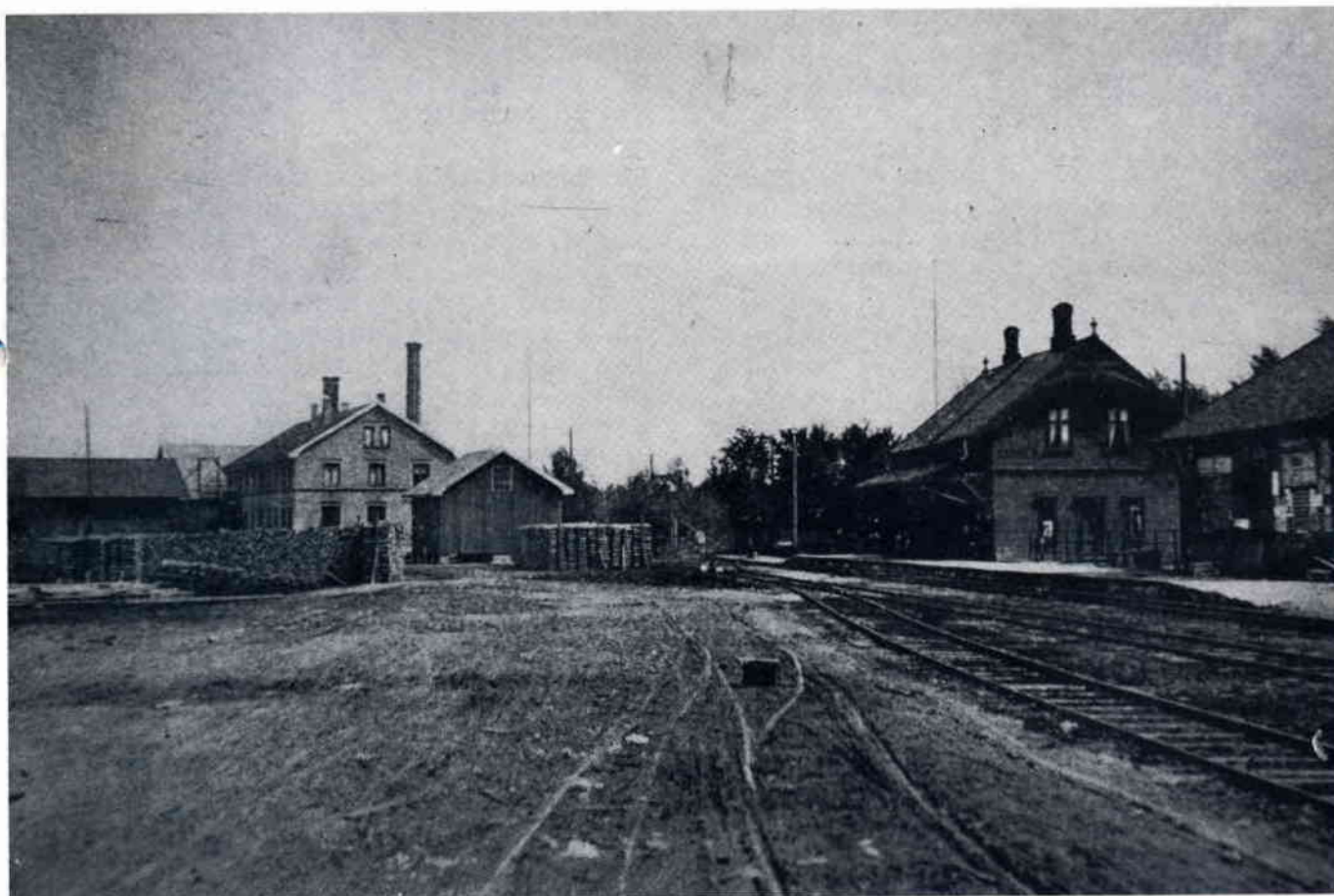
Fra 1972 har han og Thordis fått anledning til å hvile ut og dyrke interesser som tiden tidligere ikke rakk og det er mange som har grunn til å takke for besøk og hjelp fra deres tidligere kjøpmann.

Fra Thordis og Martin Grimsruds koselige leilighet skuer vi i

dag ned på en firefelts Europavei og dobbeltsporet jernbane innrammet av støyskjermer og jordvoller tett inntil husveggen, isolert fra boligområdet på østsiden.

Det engang så hektiske miljø med meieri, sagbruk og smie går over i historien og vi som var så heldige å oppleve dette, må leve på minnene og se biler og tog dundre forbi.

3 butikker

Skoger stasjon og meieri i gamle dager

JULEBUTIKKEN

Stiftelsen Konnerudverket/Konnerudverkets venner vil også i år arrangere JULEBUTIKK på SKALSTAD LANDHANDEL, Stubberudvn. 70.

Vi holder åpent til følgende tider:

Søndag 03.12. kl. 11 - 16
Lørdag 09.12. kl. 11 - 17
Søndag 10.12. kl. 11 - 16
Lørdag 16.12. kl. 11 - 17
Søndag 17.12. kl. 11 - 16

Det blir salg av juletrær (nyhugde), julenek, juleting. Vi tar gjerne varer i kommisjon for å vise hva som lages i bygda, og for å ha litt vareutvalg. Vi tar svært liten fortjeneste.

Nystekte vafler, lefser og kaffe selges også i gamlestua vår.

VEL MØTT!

SKIOLDHYTTA 60 ÅR.

AV OLAF RUSTAND

Mange turister, og vel også andre, har i årenes løp lagt turen om denne prektige, laftede hytta ved Steglevannet på Konnerud. Derimot er det vel ikke så mange, i hvertfall ikke idag, som kjenner til at hytta i sin tid ble laftet opp av Konnerudmannen Olaf Ekholdt. Jeg mener det derfor kan være på sin plass i dette jubileumsår å gjenoppleve hvordan dette bygg ble til. Med vennlig imøtekommenhet fra Skiolds "hytte-general" Harry Hansen, har jeg fått tilgang til en tidligere jubileumsavis for Skiold og fra denne sakses følgende om dette bygg:

"Inne ved Steglevannet - 330 m.o.h. - ligger Skioldhytta, som dette år ble reist av klubbens egne medlemmer. Et eldorado for vintersportens menn. I 1934 om høsten ble tomta utpekt og 1 mål grunn ble kjøpt av brødrene Kinnerud.

Tomten ble først skyldsatt i januar-måned etter ensstemmig beslutning av den valgte hyttekomite, hvor Charles Stahl var formann og 8 av våre eldste medlemmer var med.

Tømmeret til hytta ble tatt ut i skogen til M. Kinnerud på vinterføre, og det var på forhånd utregnet til 13 tylfter på ca. 25 cm. midtmål. Det ble det mest hektiske år i klubbens historie, idet vi tidlig i mai måned gikk igang med grunnarbeidet - etter at hyttas beliggenhet var fastslått.

Det ble arbeidet hver søndag fremover hele sommeren med en styrke fra 30 til 50 mann, og arbeidet gikk som en lek. Samtidig med arbeidet på grunnmuren holdt våre skiløpere med Ernst Larsen i spissen, på med skibakken. Da murmester Frodesen kom for å inspisere grunnmuren, som var 13 1/2 m. x 7 meter og fra 30-40 cm. tykk, uttalte han at her kunne vi gjerne plassere et 6 etasjes murhus. Det hadde til muren medgått 80 sekker sement og ca. 35 tonn stein.

Den 30. juli sto grunnmuren ferdig

og byggmester Ekholdt fra Konnerud skulle ta fatt på tømmerstokkene, som nå - etter å være seilt over Steglevannet og trukket opp til tørk ovenfor tomten - var passe tørre. Ekholdts tømmerarbeid på hytta taler for seg selv - et helt gjennom solid og samvittighetsfullt arbeid.

Da tømmerarbeidet sent på høsten ble ferdig, klemte guttene iveri - først med taket - og det var ikke småtterier, for først la vi et lag med 1" bord med papp oppå - så lister på tvers og igjen et lag med 1" bord med alminnelig papp og oppå der igjen Icopalpapp. Etter taket kom gulver og innredning - så fulgte mureren med peis og pipe.

Tross at hytta ikke var fullt ferdig, gikk vi igang med serveringen den 12. januar 1936. La oss ta med at guttene til sammen hadde ca. 4500 effektive arbeidstimer, og at enkelte av dem hadde opptil 300 timer. Glemmes skal heller ikke damene, som var med og serverte hver eneste søndag og som ved basarer skaffet tilveie gardiner, duker m.v.

Olaf Ekholdt

Ved St.Hanstider 1936 ble det hold innvielsesfest på hytta, og vi som var til stede der oppe erindrer hyttekomiteens formanns ord etter at han hadde takket bl.a. direktør Arnt Lilloe, murmester Frodesen og byggmester Ekholdt, samt gutta og også damene for alt, overrakte hytta til formannen, Olaf Johansen, med ordene: "Hold hytta alltid høyt i ære og bevar den for klubben vår".

Olav Ekholdt var født 1898. Han var i hele sitt liv en byggende mann - byggmester - og i kraft av sin kyndighet i den edle laftekunst - ble han meget benyttet også når det gjaldt denne meget vanskelige og omstendelige byggemetode. Av andre laftebygg han har begått kan nevnes den såkalte Stahlhytta som også ligger ved Stegla. Et ytterligere bevis på hans bygningsmessige anseelse er at han ble valgt inn som den første formann i Konnerud bygningsråd.

Sine kyndige never fikk han også nyttet på andre måter i og med at han i en årrekke var organist i Konnerud kirke.

Ellers gjorde han en oppofrende innsats for søndagsskolen på stedet. Alt i alt en allsidig og godt ansett mann på Konnerud. Ekholdt var en rolig og sindig kar, med en fin og lun humor, og det var alltid en fornøyelse å slå av en prat med ham. Ekholdt døde i 1976 og ligger begravet på Konnerud kirkegård.

Med det samme vi er inne på dette med laftebygg så er det et gledelig tegn i tiden at det fortsatt finnes entusiaster som viderefører faget. Jeg synes at det her er på sin plass å nevne at Ekholdts 2 nevøer, brødrene Gunnar og Ole-Karl Prøis, med gode og synlige resultater er med på å føre denne kulturelle arv videre. OG TAKK FOR DET...

Skjoldhytta anno 1936

PRO MEMORIA

Deres Vælærværdigheds bekiendte Gode Raad og Daad med sin menighed Drister mig, at anmode Dem om de ting som jeg med jevnlig rørelse maae inlade mig med, men der Højest mod driver mig dertil; Min kones utrolige Banden og Sværgen med sladder og andet uskikkelig mod mig og mine smaae uskyldige børn tilig og sent i over aar, deels og formedelst en sladderaktig Tjenestepige, dels Sladderkones omgiengelse, hvilken tilsammen er en Stor forargelse for mine Børn; at dette medfører Sandhed kan bevidnes mod mere af den daglige magt, samt naboer.

Deres store formåenhet med at forlige mennesker, Ønsker jeg ved Deres reise til Byen, at de paa Deres Retour, ville være besværet med at teine ned om Tangens Consumptions Contoir, eller kalde hende op til herr Echtersberg, for at tale med min Kone, at hun ville dog nogenledes være føyelig mod mig som en gammel mand paa 72 - aar, og forekommer videre forargelse for mine uskyldige Børn m: m: som Deres Vælærværdighed selv best maa og kan -

en Gunstig Bønhørelse forhaabes af

Deres vælærværdigheds

Tangen den 9 july 1826

Ærbødigste

Claus Peter Holm

Consumptions skriver

Herr Lund.
Sognepræst de Skauer Tangen